

Mahir Ünsal Eriş

Öbürküler

ROMAN

MAHIR ÜNSAL ERİŞ

ÖBÜRKÜLER

Can Çağdaş

Öbürcüler, Mahir Ünsal Eriş

© 2023, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Şubat 2023, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 5000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Emin Petek

Sanat yönetmeni ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelhavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-5967-3

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Malak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

MAHIR ÜNSAL ERİŞ
ÖBÜRKÜLER

ROMAN

♥can

Mahir Ünsal Eriş'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Sarıyaz, 2019

Kara Yarısı, 2019

Bangır Bangır Ferdi Çalışıyor Evde..., 2021

Olduğu Kadar Güzeldik, 2021

Dünya Bu Kadar, 2022

MAHİR ÜNSAL ERİŞ, 1980'de Çanakkale'de doğdu. Arkeoloji ve tarih okudu. Hayatını çeviriler yaparak ve yazarak sürdürüyor. Gençlerbirliklidir; söylenişi bile güzel. Kitapları: *Bangır Bangır Ferdi Çalıyor Evde...* (2012), *Olduğu Kadar Güzeldik* (2013) (60. Sait Faik Hikâye Armağanı), *Dünya Bu Kadar* (2015), *Benim Adım Feridun* (2016), *Öbürküler* (2017), *Kara Yarısı* (2019), *Sarıyaz* (2019), *Diğerleri* (2020) ve *Gaip* (2022).

Çoğu üyesiyle kan bağımlı bile bulunmayan
büyük, geniş aileme...

BU YARISI

Refik Halid Karay'ın kıymetli hatırasına...

(...)

Kampana.

Düdük.

Hareket.

510 numaralı üçüncü mevki vagon.

Koridor.

Bir adam

birinci pencereden toprağı seyrediyor:

durmadan gelip

durmadan giden toprağı.

Toprakla beraber

ve aynı hızla

şunlardır aklından geçenler:

“Ne tez gidiyor toprak.

Bizim köyün ormanındaki kavak

telgıraf direğı olur mu ki?

Tıramvay direkleri demirdi İstanbul’da.

Dünyayı dolaşsa adam

İstanbul ayarı şehir bulur mu ki?

1.

Pahlanmış köşeleri, kambur sırtıyla dev bir kabuklu hayvanı andıran otobüs, ağaçlığın ardından önce toz ve dumanını, sonra yüzünü gösterdi. Geceyi yırtan hırıltısı kendisinden önce gelmişti. Ağır ağır yaklaştı. Yorgun ve kederli bir sokak köpeğinin iç çekişini andıran garip bir ses çıkararak, bekleşen kalabalığın önünde durdu. Vakit gece yarısını geçeli birkaç saat olmuş, sokaklar, Niğde'nin kuru ayazına kesmişti. Ayazda, kıpırdamadan, sanki vahşi bir hayvanı ürkütmekten korkarmış gibi öylece hareketsiz bekleyen onca insan, onca çocuk, çul, çaput, çuval, denk, zembil ve bavul, otobüsün gelişiyle birdenbire canlanıverdi. Analarınca çekelenen, sümüğü burnunda kurumuş bebeler, otobüsün üstüne denklerini bağlamaya çalışan babalar, bir kenarda tütün sarmaya uğraşan kafaları matruş askerler, otobüse dayanmış öksüren dedeler, gecenin keskin soğuşuna yayılmış sessizliği bozan bir mahşer yeri kuruverdiler. Toroslar'ın karanlık yamaçlarına bir beşik gibi sallanarak tırmanıp inen otobüste her nasılsa uyumuş olanlar da bu gürültüye uyanıp indiler, kuru kar ayazında üstünkörü bir soluklanıp yeniden yerlerine döndüler. Bu otobüs, haftada üç gün Adana Garajı'ndan kalkar, Tarsus sapağından Çamalan'a varıp

buradan nefes nefese Toroslar'a sarmaya başlar, Pozantı'dan aşağı sallandı mı Ulukışla'da düze iner, Bahçeli'yi ardında bırakıp gece yarısını biraz geçe Niğde Garajı'na girerdi. Buradan yolcusunu alınca Bor üzerinden Aksaray yoluna çıkar, bu kederli ve suskun kazayı da atlattı mı öğlene doğru Şereflikoçhisar'a, birkaç saate de genç Cumhuriyet'in afili başkentine, Hergele Meydanı'na ulaşırdı. Orada yolcusunu, çuval ve denklelerini döktükten sonra, daha motoru soğumadan, akşamına geri dönmek için yola düzülen bu otobüsten öncesi iyice perişanlıktı. Tek atlı arabalarla Niğde'den Ankara üç buçuk gün sürerdi. Denk gelirse bir kamyonun arkasına atlayanlar, sarsıntı, toz ve güneşten yolda kusa sışa havalelenir, bir günlük yolculuğun ardından Ankara'da üç gün kendilerine gelemezlerdi. Menderes zamanında bu otobüs başladı. O zaman haftada bir gündü. Pazar günü Adana'dan yola çıkar, pazartesi gününe Ankara'da işi olanları getirir, cumartesi günü gerisingeri dönerdi. İhtilalden bir buçuk sene sonra İnönü yeniden başa gelince, Menderes'in Adana'ya pamuk işçisi, Ankara'ya evrak ve para taşımak için icat ettiği bu otobüs haftada üç güne çıkartıldı. O kadar eski ve hantal bir otobüstü ki, bırak-salar bir köşede horlayarak uyuyacak, bir daha da dürtsen, vursan uyanmayacak gibi görünüyordu.

Otobüs hareket etti. Küçük Sabire, bütün bu gürültüye rağmen bir kez olsun gözünü açmamış, domuz siskısı sarıldığı kundağında azıcık olsun mızırardanmamıştı bile. Kundak Fevziye Hanım'ın, ortanca Sacide ise babası Fahrettin Bey'in kucağındaydı. Tahta bavul, otobüsün üstündeki bagaja sarılmayıp içeri alınmıştı. En büyükleri Suat, sırtını annesine verip, koridora konmuş bu bavulun üstüne oturtulmuştu. O zamanlar çocuklara yer almak ayıp sayılırdı. Zaten haftada şu kadar sefer ta Ada-

nalardan kalkıp, Çukurova'nın tüm yolcusunu Ankara'ya taşımaya uğraşan bu gayretkeş otobüste çocuklara yer istemek kimsenin aklına bile gelmezdi. Otobüsün hareketinden biraz sonra, çocukların ikisi birden uykuya daldı. Fevziye Hanım'ın da başı uykuyla devrilecek gibi oluyor, makadam yolda öksüre tıksıra yuvarlanan otobüsün sarsıntısıyla kendine gelince önce kucağındaki Sabire'ye sonra kocasına bakıyordu. Çocukların uyuduğunu gören Fahrettin Bey, bir sigara yaktı. Önce yolu, sonra Ankara'yı daha da sonra yolun sonunda onları bekleyen İstanbul'u düşündü. Bir kez, Kayseri'de Ticaret Lisesi'ni bitirdikten sonra İktisadi Ticari İlimler Akademisi'ne imtihana girmeye gelmişti Ankara'ya. Bulvarlarında dolaşmış, Gençlik Parkı'nı, Atatürk'ün naaşının kısa süre önce nakledildiği Anıtkabir'i görmüş, Ulus'tan Yenişehir'e gitmek için trolleybüse bile binmişti. Akademiyi kazanamayıp dönünce akranına, "Şehir gibi şehir kardeşim," diye anlatmıştı. "Başkent gibi başkent! Fıskiyelerinden akan su bile medeniyet kokuyor!"

O kadarını iyi kötü aklı kesiyordu. İndikleri yerde bekleşen arabacıardan birine yüklerini devirip istasyona gidecekler, orada Ankara Ekspresi'nin saatini bekleyip ona binecekler, gün batacak, gün doğmasına yakın, ver elini Haydarpaşa. İşte oradan sonrası biraz içini huzursuz ediyordu Fahrettin Bey'in. Fevziye Hanım'a belli etmemeye çalışsa da, dişleriyle yanak içlerini kemirmesinden, kaytan bıyıklarını eliyle bozup bozup yeniden taramasından anlaşılıyordu. Ya bulamazsa, ya bilemezse. Rezil olmak bir yana, çoluk çocuk nereye giderlerdi gecenin kör saati? Yol bilmeden, iz bilmeden.

Bu işi Esat Mümtaz Bey açtı başına. Bor'un eski kaymakamı. Asker gidip de İnönü yeniden hükümet kurunca, Esat Mümtaz Bey mebus olup Halk Partisi'nden

meclise girdi. Taze mebus, Fahrettin Bey'in Kayseri'den, leyli okudukları Ticaret Lisesi'nden beri ahbabıydı. Fahrettin'in kazanamayıp gerisingeri döndüğü sene Esat Mümtaz, Mülkiye'ye kayıt yaptırmış, sınıf arkadaşı Niğde'de Sümerbank'ın muhasebesini tutarken, on seneye kalmadan Bor'a kaymakam gelmişti. Esat Mümtaz, hatır sayar, gönül yapmasını bilir, nazik, güngörmüş bir delikanlıydı. Allem etti kallem etti, Fahrettin'i müdür yaptırdı Sümerbank'a. Hatırlı dostlara mektuplar yazıldı, Ankara'ya teller çekildi, hediyeler yollandı. Nihayet muvaffak olundu. Fahrettin Bey'in müdürlüğünden iki yıl kadar sonra Esat Mümtaz önce Akhisar'a kaymakam, sonra Gümüşhane'ye vali tayin edildi. Sonra işte bu mebusluk işi çıktı. Topladı tasını tarağını Ankara'ya gitti. Ama dostunu unutmadı elbet. Yalnızca fukaralık içindeki yatılı okul ahbablığının değil, Kemerhisar'ın bağları, Bağçalı'nın meyvelikleri arasında çengi çaldırıp köçek oynattıkları hovarda gecelerinin de hatırına hürmeten. "Hepimiz memleketlerimizi seviyoruz muhterem dostum," diyordu sabık kaymakam, taze mebus. "Ama millete hizmet mevzubahis olduğunda memleket şuurunu bir tarafa bırakıp vatan şuurunu ile hareket etmeliyiz. Bizler okumuş insan olmakla, bu vatana hizmete medyunuz. Cumhuriyetimizin yegâne ülküsü nedir? Muasır medeniyetler seviyesinde, müreffeh ve münevver bir hayat tesis etmek. Şu halde bunu bir arı kovanına benzetebiliriz. Her arı, kendi canının yetiştiginde bal yapmakla mükelleftir. Arının şu çiçeği beğenmedim şundan bal almak istiyorum demesi kabil midir? Biz de öyle olmalıyız." Esat Mümtaz Bey, Fahrettin Bey'in maaile Ankara'ya ya da İstanbul'a hicretinden yanaydı. Ona göre eski dostu bozkırın ortasında sırtını Hasan Dağı'na yaslamış bu kasaba irisi vilayette harcanmaktaydı.

Bizim millet unutmaya meraklıdır. Dünya ikiye yarılrsa üç gün sonra dünyada olduğunu hatırlamaz.

Mahir Ünsal Eriş'in 2017 tarihli romanı, ülkenin çok partili döneme geçiş yıllarında Fahrettin Bey ve ailesinin, bir tanıdıklarının yardımıyla Niğde'den İstanbul'a göçünü konu alıyor. Uzun ve hayli meşakkatli bir yolculuğun ardından ailesini Arnavutköy'de bir köşke yerleştiren Fahrettin Bey, akabinde bir yandan ailesini kollarken bir yandan da tayin olduğu memuriyetteki görevine alışmaya çalışır. İlk defa büyükşehir gören ailenin diğer bireyleri ise hem çevrede karşılaştıkları esrarengiz kimseler hem de kâh köşe başlarında kâh köşkün kuytularında vuku bulan esrarengiz hatta doğaötesi olaylar karşısında büyük korku yaşar.

Edebiyatımızın belli başlı klasiklerine göndermelerle dolu, hüznü olduğu kadar gerilimli ve sürprizli bir hikâye anlatan *Öbürküler*, taşradan büyükşehre göçüp kaybolan, yabancılaşan insanların suretinde görmezden gelen öbürkülerini ve alttan alta da tarihin yutup öğüttüğü diğer "öbürküler"i konu alıyor.

#cumhuriyet #türkçümlüğü #göç #yabancı #gayrimüslim #yerli #periliköşk #korku #gulyabani #altıyedieylölöyaları

